

221. 1.

GELEIDENDE BRIEF.

Aan

Zijne Excellentie den Minister van Staat,
Voorzitter van de Tweede Kamer der
Staten-Generaal.

30 October 1936.

De ondergeteekenden hebben de eer, ingevolge art. 104 van het Reglement van Orde, aan de Kamer aan te bieden een voorstel van wet, inhoudende een nieuwe regeling in zake het verlenen van geldelijke uitkeeringen aan de mobilisatie-slachtoffers.

K. TER LAAN.
CRAMER.
DROP.
FABER.
VAN ZADELHOFF.

221. 2.

VOORSTEL VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat het wenschelijk is, nadere regelingen te stellen inzake het verlenen van geldelijke uitkeeringen aan hen, die in het tijdvak van 1 Augustus 1914 tot 1 Januari 1920 in militairen dienst zijn geweest bij eenig onderdeel van leger of vloot, en die uit dien dienst zijn ontslagen wegens ziels- of lichaamsgebreken of die bij het afgaan van hun lichting niet valide huiswaarts zijn gezonden en thans nog lijdende zijn aan dezelfde gebreken; aan weduwen en weezen van hen, die, in militairen dienst zijnde, in voormeld tijdvak zijn overleden, alsmede aan weduwen en weezen van hen, die — waren zij thans nog in leven — zelf in aanmerking zouden kunnen komen voor zoodanige geldelijke uitkeering;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij dezen:

Artikel 1.

Volgens regelen, door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen, kan Onze Minister van Defensie een jaarlijksche geldelijke uitkeering toekennen aan:

1°. degenen, die in het tijdvak van 1 Augustus 1914 tot 1 Januari 1920 in militairen dienst zijn geweest bij eenig onderdeel van de Koninklijke landmacht hier te lande, dan wel van de Koninklijke Marine (de Koninklijke Marinereserve en het Korps Mariniers daaronder begrepen), en die uit dien dienst zijn ontslagen uit hoofde van ziels- of lichaamsgebreken, niet ontstaan door eigen moedwillige handelingen of ongeregeld gedrag en indien aannemelijk is, dat hun invaliditeit verband houdt met de ziels- of lichaamsgebreken, uit hoofde waarvan zij zijn ontslagen;

2°. degenen, die bij het afgaan van hun lichting niet valide huiswaarts zijn gezonden en thans nog lijden aan dezelfde ziels- of lichaamsgebreken, mits eveneens niet ontstaan door eigen moedwillige handelingen of ongeregeld gedrag;

3°. aan weduwen, of weezen beneden den leeftijd van 21 jaren, van hen, die in het onder 1°. aangegeven tijdvak in militairen dienst zijn overleden, en

4°. aan weduwen, of weezen beneden den leeftijd van 21 jaren, van gewezen militairen, als onder 1°. en 2°. bedoeld, een en ander voor zooveel het overlijden van de militairen en gewezen militairen, als onder 3°. en 4°. aangeduid, niet moet worden toegeschreven aan eigen toedoen of aan ongeregeld gedrag, en mits van diegenen der onder 1°, 2°. en 3°. bedoelde personen reeds vóór 1 October 1936 in eenigerlei vorm een verzoek om steun bij het Departement van Defensie of bij een van de voormalige Departementen van Oorlog of van Marine is ingekomen.

Artikel 2.

Onze Minister van Defensie kan aan de in artikel 1 bedoelde personen in bijzondere gevallen ook een geldelijke uitkeering toekennen, indien het daartoe strekkend verzoek niet vóór 1 October 1936 bij een van voormelde Departementen is ingekomen.

Artikel 3.

1. De jaarlijksche geldelijke uitkeering, in artikel 1 bedoeld, vervalt voor een weduwe of een wees onder 3°. en 4°. vermeld, tengevolge van het aangaan van een huwelijk.

2. Zij wordt in dat geval, zoomede in geval van overlijden of van het volbrengen door een wees van den leeftijd van 21 jaren, uitbetaald tot aan het einde van het kwartaal, waarin het huwelijk wordt gesloten, het overlijden plaats vindt, dan wel waarin voormelde leeftijd wordt volbracht.

3. De betaling der uitkeering geschiedt overigens op de wijze als is voorgeschreven voor de betaling van de levenslang toegekende militaire pensioenen.

Artikel 4.

De geldelijke uitkeeringen, in artikel 1 bedoeld, worden toegerekend ten laste van het VIIIste hoofdstuk der Rijksbegrooting.

Artikel 5.

Bij den algemeenen maatregel van bestuur, in artikel 1 bedoeld, worden ook de samenstelling en de werkwijze geregeld van een door Ons te benoemen Commissie van Uitvoering, die

Voorstel wet v/d heer K. ter Laan c.s., houdende nieuwe regeling in zake verleen en geldelijke uitkeeringen mobilisatieslachtoffers.

advies uitbrengt over elke aanvraag om een jaarlijksche geldelijke uitkeering, alsmede van een door Ons in te stellen Commissie van Beroep.

Artikel 6.

Bij het in werking treden van deze Wet vervalt de Wet van 3 December 1931 (*Staatsblad* n°. 489).

Artikel 7.

Deze Wet treedt in werking op een door Ons te bepalen dag.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven te 's Gravenhage den

De Minister van Defensie,

De Minister van Financiën,

221. 3.

MEMORIE VAN TOELICHTING.

De mobilisatie van 1914 en volgende jaren heeft ten gevolge gehad, dat een aantal mannen, gezond in dienst gekomen, althans goedgekeurd in dienst gekomen, geheel of gedeeltelijk invalide den dienst hebben verlaten. Zij konden voor het overgrote meerendeel niet aantonen, dat hun invaliditeit was ontstaan in en door den dienst en zij vielen daardoor buiten de militaire Pensioenwet en misten elke wettelijke aanspraak op ondersteuning. Desniettemin konden hun aanspraken op hulp van de zijde der Regeering niet worden ontkend; zij waren in 's Lands dienst ongelukkig geworden, in een tijd, dat het Vaderland beslag op hen legde in het algemeen belang, in een tijd bovendien, toen de militaire geneeskundige dienst volstrekt niet opgewassen bleek tegen de zware eischen, die een algemeene en langdurige mobilisatie daaraan stelde.

Toch is de Regeering niet uit zich zelf gekomen met voorstellen tot geldelijke ondersteuning. De aandrang kwam uit de Kamer en niet eerder dan in December 1920 werd bij amendement de eerste post voor geldelijke ondersteuning der mobilisatieslachtoffers op de begroting van Oorlog gebracht. En het heeft geduurd tot 3 December 1931, vóór de tegenwoordige wettelijke regeling van de uitkeeringen aan mobilisatieslachtoffers in het *Staatsblad* stond.

Deze wet heeft een zeer goede uitwerking gehad. Doch van den aanvang bleken groote leemten te bestaan en liet de uitvoering van de wet te wenschen over. Ondergeteekenden doen hierbij een ernstige poging om de noodzakelijke verbeteringen te bereiken.

In de eerste plaats zijn niet in de wet opgenomen de mobilisatie-invaliden, die bij het naar huis gaan in 1918, 1919 en 1920 wel ongeschikt geworden waren voor den dienst, doch die nog niet waren afgekeurd en die daar toen ook niet meer om vroegen. Zij verkeerden in volmaakt dezelfde omstandigheden als

degenen, die wel waren afgekeurd. Ook zij waren gedurende en door den dienst ziek geworden en waren geheel of grotendeels ongeschikt geworden voor ander werk.

Ondergeteekenden stellen voor, ook hen alsnog in de wet op te nemen, mits zij aannemelijk maken, dat zij ook nu nog lijden aan hetzelfde gebrek, dat zij in dienst hebben verkregen. Om te voorkomen, dat deze nieuwe wet aanleiding zou worden, dat een aantal aanvragen zouden inkomen van personen, die het maar eens wagen, doch die in werkelijkheid geen mobilisatieslachtoffers zijn, is de bepaling opgenomen, dat de eerste aanvraag moet zijn binnengekomen vóór de indiening van dit voorstel. Daardoor wordt bereikt, dat zoowel van de afgekeurden als van de niet afgekeurden geen enkel nieuw geval meer in behandeling komt, tenzij de Minister reden vindt om gebruik te maken van artikel 2 der wet, dat de voorstellers overigens geheel onveranderd uit de bestaande wet overnemen.

In de tweede plaats sluit de tegenwoordige wet al degenen uit, die niet vóór 1 Januari 1925 om een geldelijke ondersteuning gevraagd hebben, tenzij zij kunnen aantonen, dat zij in een bijzonder geval verkeerden. Deze uitsluiting is buitengewoon onrechtvaardig. Zij betreft in vele gevallen de allerbesten onder de gemobiliseerden, die zich namelijk ondanks hun invaliditeit zelf nog wisten staande te houden door eigen arbeid, door een zaak, waarin zij deel hadden, door steun van ouders of andere familieleden. Zij hebben geen aanspraak laten gelden dan toen alle andere middelen van bestaan waren verdwenen, en nu worden zij uitgesloten.

Een andere groep van mobilisatieslachtoffers hebben niet vóór 1925 de eerste aanvraag gedaan, omdat zij van de mogelijkheid, dat zij gesteund konden worden, niet op de hoogte waren. Die mogelijkheid bestond nog niet, toen zij den dienst verlieten, en er is hun geen kennis van gegeven. Ook zij behooren alsnog in aanmerking te kunnen komen, als overigens vaststaat, dat zij tot de mobilisatieslachtoffers behooren.

In de derde plaats is het zeer gewenscht gebleken, dat afgeuzenen recht van beroep verkrijgen, gelijk ook het geval is bij beslissingen van den Pensioenraad. Ten aanzien van de mobilisatieslachtoffers is recht van beroep nog veel meer noodig dan ten opzichte van gepensioneerden, omdat de Pensioenwet de aanspraken tot in bijzonderheden regelt, terwijl de beslissing over de aanvraag van een mobilisatieslachtoffer uitsluitend afhangt van het inzicht van den Minister. Nu is er wel geen twijfel mogelijk aan de bedoeling van den Minister, om de wet rechtvaardig uit te voeren, doch een Minister heeft meer te doen en kan zich onmogelijk persoonlijk op de hoogte stellen van alle omstandigheden, die in een bepaald geval in aanmerking komen. Het is dan ook zeer herhaaldelijk voorgekomen, dat de Minister zelf een nadere en gunstiger beschikking nam in een geval, dat in het geheel niet veranderd was, doch dat opnieuw aan hem werd voorgelegd met nadere gegevens.

Uit den aard der zaak is het veel beter, dat de beoordeeling van de aanspraken niet ligt in de hand van één man, zelfs niet van een Minister. Het rechtsgevoel zal ook veel meer bevredigd zijn, als de geheele regeling der zaak in handen gesteld wordt van deskundigen, die voor dit doel bepaaldelijk worden aangewezen.

Ondergeteekenden stellen zich voor, dat dit het best geschiedt door de instelling van een tweetal door de Koningin te benoemen commissiën.

De eerste commissie zou moeten zijn een commissie van uitvoering, die aan den Minister advies te geven heeft over de uitvoering der wet in het algemeen, over den inhoud van het bij de wet behoorend Koninklijk besluit, dat almede in verschillende belangrijke opzichten verbetering behoeft, en ten slotte over elk bijzonder geval. Deze commissie krijgt dus te adviseeren over elke aanvraag; over de vraag of een verzoeker in aanmerking komt dan wel moet worden afgewezen, en in het eerste geval over het bedrag van den steun. De commissie zal dus zoodanig moeten zijn samengesteld, dat zoowel de belangen van den Staat als die van de aanvragers behoorlijk tot hun recht komen. Zij zal zich kunnen laten voorlichten door deskundigen.